

Sociale kaart van CompaNanny Bachzaal

Inleiding

Er zijn geen duidelijke regels over wat er binnen de kinderopvang wel of niet mag met kinderen die opvallend gedrag vertonen. De Beroepscode Kinderopvang uit 2009 zegt hierover het volgende:

'De pedagogisch medewerker oefent haar beroep uit op basis van deskundigheid. De pedagogisch medewerker kent de grenzen van haar beroep. De pedagogisch medewerker handelt bewust op grond van de kennis en ervaring die zij in de opleiding en in de praktijk heeft opgedaan. Zij kan vanuit die kennis en ervaring haar handelen altijd verantwoorden en bespreekbaar maken.' (Beroepscode Kinderopvang, 2009, blz. 8)

Fasegebonden of opvallend gedrag?

Fasegebonden gedrag is gedrag dat hoort bij bepaalde fasen van de ontwikkeling van kinderen, ze zullen hier uiteindelijk overheen groeien. Gedrag is opvallend wanneer een kind dreigt vast te lopen in zijn of haar ontwikkeling (Kuiper, 2008).

De te volgen stappen

1. Signaleren van het gedrag en het probleem in kaart brengen door de Nanny, in overleg met directe collega's en de GTL.
2. De GTL overlegt met en informeert de pedagogisch coach, in eerste instantie door middel van het formulier 'Pedagogische vraag aan PC'. De pedagogisch coach informeert en overlegt met de vestigingsmanager.
3. Observatierapport: eventueel een nieuwe in laten vullen wanneer de vorige niet recent genoeg is. Het ingevulde observatierapport dient als basis voor het gesprek met de ouders.
4. Gesprek met ouders. De mentor van het kind maakt een afspraak met ouders zodat dit minder heftig overkomt dan wanneer de pedagogisch coach de afspraak maakt. In principe leidt de mentor het gesprek, de GTL of pedagogisch coach ondersteunt haar hierbij. In het gesprek wordt het probleem met de ouders gedeeld en besproken wat CompaNanny kan bieden. Een plan van aanpak kan nu worden opgesteld en moet worden goedgekeurd door de ouders. Maak in dit gesprek direct een vervolgspraak voor de evaluatie van het plan van aanpak.
5. Doorverwijzen: dit gebeurt wanneer je denkt dat CompaNanny dit kind niet (meer) genoeg kan bieden. Gebruik voor het doorverwijzen deze sociale kaart met instanties en bijbehorende adressen.
6. Navragen: vraag altijd bij ouders na wat zij hebben gedaan met je aanbeveling tot doorverwijzen. Zijn ze bij de huisarts geweest? Zijn ze al bij iemand anders geweest of is er een afspraak gepland? Hoe is die afspraak verlopen? Gaat er iets gebeuren? Zo ja, wat? Zo nee, wat is hier de reden van? Wat kan CompaNanny betekenen bij eventuele behandeling? Bespreek ook wat de nieuwe stappen zijn.
7. Melding maken. Als ouders niks met de aanbevelingen doen of het probleem ontkennen, is dit een vorm van kindermishandeling, namelijk verwaarlozing. Overleg in dat geval met het hoofdkantoor, het is mogelijk een zorgmelding te doen bij Veilig Thuis. .

Opbouw sociale kaart

De sociale kaart is opgedeeld in verschillende categorieën. Per categorie staat welke gedragingen binnen deze categorie vallen, waar je extra informatie kunt vinden en waar je de ouders naar toe kunt doorverwijzen. Waar mogelijk zijn opties voor trainingen gegeven, interessant voor bijvoorbeeld een ouderavond, studiedag of voor het kind zelf.

De sociale kaart bevat geen volledige lijst met opties voor doorverwijzen. Aangeraden wordt om ouders altijd eerst naar de huisarts of het consultatiebureau te verwijzen. De sociale kaart fungeert dan als achtergrondinformatie voor ouders en medewerkers van CompaNanny, zodat ouders al een idee hebben welke richting ze op zouden kunnen voor hulp.

De categorieën

In de sociale kaart wordt een onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën:

1. Algemene hulpverleningsinstanties_____ blz. 3
2. Motorische problematiek_____ blz. 5
3. Sociale contacten en omgangsvormen_____ blz. 6
4. Externaliserende problematiek_____ blz. 7
5. Internaliserende problematiek_____ blz. 8
6. Spraaktaalproblemen_____ blz. 9
7. Moeite met slapen_____ blz. 10
8. Moeite met eten en drinken_____ blz. 11
9. Moeite met zindelijkheid_____ blz. 12
10. Rouwverwerking en scheiding_____ blz. 13
11. Automutilatie_____ blz. 14
12. Hechtingsproblematiek_____ blz. 15
13. Vermoedens van kindermishandeling/verwaarlozing_____ blz. 16

Kijk ook altijd in het Opvoedkundig Handboek voor de ontwikkeling van kinderen per leeftijdscategorie!

Door ouders na het doorverwijzen te vragen of zij tevreden zijn met de geboden hulp en het verstrekte adres, is het mogelijk de sociale kaart te optimaliseren.

Als gedrag niet in de lijst staat

Deze sociale kaart bevat geen volledige lijst, het kan gebeuren dat een kind opvallend gedrag vertoont dat niet in één van de categorieën wordt genoemd. Volg dan ook de genoemde stappen en overleg met het hoofdkantoor over eventueel doorverwijzen.

1. Algemene hulpverleningsinstanties

Bij onderstaande hulpverleningsinstanties kun je terecht met meerdere vormen van opvallend gedrag, bijvoorbeeld als een kind een algemene ontwikkelingsachterstand laat zien en dus niet op één specifiek vlak. De instanties zijn ook te benaderen voor advies.

Vanaf 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor alle jeugdhulp. In Amsterdam zijn de CJG's overgegaan in Ouder- en Kindteams (OKT). De ouder- en kindadviseurs werken vanuit Ouder- en Kindteams, verdeeld over de stad. Elk team bestaat uit ouder- en kindadviseurs, jeugdverpleegkundigen, jeugdartsen, jeugdpsychologen en assistenten. De adviseur kan ook specialistische hulp inschakelen en gebruik maken van de expertise van de andere professionals in het Ouder- en Kindteam. Elke school heeft een ouder- en kindadviseur.

Het Ouder- en Kindteam biedt de volgende zorg:

- Jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau)
- Hulp bij opvoed- en opgroei problemen
- Zorg voor kinderen met een verstandelijke beperking
- Geestelijke gezondheidszorg zoals ADHD, autisme en dyslexie

De huisarts of specialist in het ziekenhuis kunnen ook verwijzen naar alle vormen van jeugdhulp. De huisarts kan ook de ouder- en kindadviseur inschakelen.

Het dichtstbijzijnde Ouder- Kindteam

- o Ouder- en Kindteam Zuid
2e Jan van der Heijdenstraat 75
1074 XR, Amsterdam
depijprivierenbuurt@okt amsterdam.nl
020 555 5964
www.okt amsterdam.nl

Integrale Vroeghulp: regionale samenwerkingsverbanden van verschillende organisaties in een multidisciplinair team, bij zorgen over de ontwikkeling of het gedrag van jonge kinderen. Integrale Vroeghulp fungeert dan als coördinatiepunt. Het team is gespecialiseerd in het vroegtijdig onderkennen van ontwikkelingsproblemen en -stoornissen. Een verwijzing van bijvoorbeeld de huisarts is niet nodig.

- o Algemene website: www.integralevroeghulp.nl
- o IVH Amsterdam Diemen (0 tot 6 jaar)
Derkinderenstraat 10-18
1062 DB Amsterdam
06-5206 7463

Alert4you: een programma waarbij professionals vanuit 't Kabouterhuis pedagogisch medewerkers begeleiden op de groep. Zij leren pedagogisch medewerkers om die extra ondersteuning nodig hebben te herkennen. Ook geven zij adviezen en praktische handvatten die kunnen helpen om aan te sluiten bij de ontwikkeling van het kind.

- o Algemene website: <https://kabouterhuis.nl/professionals/hulp-op-maat/hulp-op-opvang-en-school/alert4you/>
- o Amsteldijk196
1079 LK Amsterdam
Tel: 020 – 644 53 51

Okido: een programma dat ook door 't Kabouterhuis is georganiseerd. Het programma is geschikt voor kinderen van 0 tot 4 jaar met een ontwikkelingsachterstand/gedragsprobleem of handicap. Nadat het kind bij Okido is aangemeld komt een orthopedagoog observeren op de groep. Aan de hand van deze

observatie kan er vervolgens advies worden gegeven. Een medewerker kan op de groep begeleiding bieden aan het kind en de leidsters op de groep.

Aanmelden via Centraal meld- en coördinatiepunt Okido op of okido@combiwel.nl

Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW): doel hiervan is het vergroten van de zelfredzaamheid van de hulpvrager. De problemen betreffen vooral relatieproblemen, eenzaamheid, financiën, opvoedingsproblemen en zingeving/vrijtijdsbesteding. De functies van het AMW zijn toegang tot gespecialiseerde zorg en welzijn en tot publieke informatie en voorzieningen; begeleiding; bemiddeling; ondersteuning; consultatie; preventie en signalering. AMW is gratis en direct toegankelijk.

- o Algemene website: www.mogroep.nl
- o Algemene website: www.nvmw.nl

- o PuurZuid
Veluwelaan 21
1079 PX Amsterdam
020-5461 600
www.puurzuid.nl

Home-Start: een programma voor opvoedingsondersteuning. Geeft steun en praktische hulp aan gezinnen met jonge kinderen (ten minste één kind jonger dan 7 jaar), wekelijks komt een vrijwilliger langs. De duur is afhankelijk van de hulpvraag en kan daardoor variëren.

- o Algemene website: www.home-start.nl
- o Home-Start Amsterdam Zuid Oud-zuid
Lutmastraat 61-A
1073 GN Amsterdam
06-2432 1493

Huisarts: de huisarts heeft een brede medische kennis en is beschikbaar voor advies en (urgente) bezoeken.

- o A. van Raalte
Apollolaan 60
1077BC Amsterdam
020-6714484

De Opvoedpoli: een organisatie met meerdere vestigingen door het hele land. Ze bieden ondersteuning aan ouders met vragen over opvoeden, ouderschap en ontwikkeling van kinderen van 0 tot 23 jaar. De Opvoedpoli werkt met multi-disciplinaire teams. De Opvoedpoli werkt op verwijzing van bijvoorbeeld een OKT of huisarts. Daarnaast bieden ze particuliere hulp (op kosten van ouders).

- o Algemene website: www.opvoedpoli.nl
- o Opvoedpoli Amsterdam Zuid- Oost
Hofgeest 341
1102 ER Amsterdam
amsterdam.zuidoost@opvoedpoli.nl
020-3033990

2. Motorische problematiek

Welke gedragingen?

Binnen deze categorie vallen de fijne en grove motoriek van kinderen. Denk bijvoorbeeld aan houterig bewegen, maar ook aan een baby die gaat billenschuiven, zich overstrekt of een sterke voorkeurshouding heeft. Ook een kind dat problemen heeft met schrijven, niet of laat gaat lopen, te zwaar is of vaak valt en struikelt verdient de aandacht.

Extra informatie

Kijk ook altijd in het Opvoedkundig Handboek voor de ontwikkeling van kinderen per leeftijdscategorie!

- Boek: J.B. Netelenbos (1999). Motorische ontwikkeling van kinderen, handboek 1: introductie. ISBN: 9053524533
- Boek kdv: Kalkman en Rep (2008). Spelenderwijs bewegen voor 0 tot 4 jaar. ISBN: 9789035230026
- Boek bso: J. Noordstar (2009). Motoriek in de basisschool. ISBN: 9026246064

Mogelijke trainingen

- BSO: Beweegplezier vanaf 4!
www.basta-trainingen.nl
- KDV: Spelenderwijs bewegen en Beweegkriebels 0-4 jaar
www.confriends.nl

Doorverwijzen

Bij motorische problemen kan doorverwezen worden naar de kinderfysiotherapeut, deze is gespecialiseerd in de motoriek bij kinderen van 0 tot 18 jaar. Er kan direct contact op worden genomen met een kinderfysiotherapeut, het mag ook via de huisarts. De vergoeding van behandelingen verschilt per verzekering.

De dichtstbijzijnde kinderfysiotherapeuten zijn:

- Kinderfysiotherapie Amsterdam
Olympiaplein 74a
1076 AG Amsterdam
06-4142 1082
www.kinderfysiotherapieamsterdam.nl
www.smcamsterdam.nl
- Fysiotherapie Van Breestraat
Van Breestraat 193-195
1071 ZN Amsterdam
020-6629 348
www.fysiotherapievanbreestraat.nl
- Fysiothrain
Haarlemmermeerstraat 16-18
1058 KA Amsterdam
020-6152 070
www.fysiothrain.nl

3. Sociale contacten en omgangsvormen

Welke gedragingen?

Binnen deze categorie valt gedrag als het niet maken van (oog)contact met Nannies of andere kinderen, moeite met communiceren, brutaal terugpraten en negatieve aandacht vragen. Rond het vierde jaar kunnen de meeste kinderen goed contact maken, voor anderen blijft het nog moeilijk.

Extra informatie

Kijk ook altijd in het Opvoedkundig Handboek voor de ontwikkeling van kinderen per leeftijdscategorie!

- o www.opvoedadvies.nl/sociaalfobie.htm
- o Boek: Jakop Rigter: Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen. ISBN: 90 6283 2997

Mogelijke trainingen

- o Weerbaarheid en zelfvertrouwen: www.opvoedadvies.nl/opvoedworkshop.htm
- o BSO: Voor kinderen en ouders: diverse trainingen of coaching bij Chinski, www.chinski.nl
- o BSO: Voor kinderen en ouders: diverse trainingen bij De Praktijk, www.de-praktijk.info

Doorverwijzen

Spelbegeleiding: een vorm van remedial teaching waarbij het kind zich stap voor stap spelvaardigheden eigen maakt, bijvoorbeeld wanneer een kind weinig spelervaring op heeft gedaan of niet goed kan spelen en daardoor problemen heeft met samen spelen, wordt buitengesloten, zichzelf niet kan vermaken.

Speltherapie (3-12 jaar): voor kinderen is spel een communicatiemiddel om te laten zien hoe zij hun wereld ervaren. Door middel van speltherapie kan een kind bijvoorbeeld uiting geven aan gevoelens, angsten overwinnen, zelfvertrouwen opbouwen of traumatische gebeurtenissen uitspelen en verwerken.

Via www.speltherapie.net kun je zoeken naar speltherapeuten via postcode.

- o Extra steuntje
Helene van der Heijden
Jelle Posthumapad 101A
1106 ZP Amsterdam
020-6635 099
www.extrasteuntje.nl
- o Speltherapie Amsterdam
Maartje van den Berg
Olympiaweg 42-2
1076 VZ Amsterdam
06-2287 9636
www.speltherapie-amsterdam.nl

4. Externaliserende problematiek

Welke gedragingen?

Deze categorie omvat al het gedrag waarbij kinderen frustraties en emoties tonen aan de buitenwereld op een manier die door anderen als storend en lastig wordt ervaren. Denk bijvoorbeeld aan driftbuien, woedeaanvallen, veel huilen, andere kinderen pijn doen, slecht luisteren, druk of beweeglijk gedrag, pesten, moeite met stilzitten en moeite met concentreren.

Extra informatie

Kijk ook altijd in het Opvoedkundig Handboek voor de ontwikkeling van kinderen per leeftijdscategorie!

- o Boek: Jakop Rigter: Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen. ISBN: 90 6283 2997
- o www.opvoedadvies.nl/drukgedrag.htm

Mogelijke trainingen

- o Huilen, boos zijn, ruzie. Omgaan met emoties van baby's en jonge kinderen. www.basta-trainingen.nl
- o Dwarse peuters, een hele uitdaging: www.opvoedadvies.nl/opvoedworkshop.htm
- o Tobbers en driftkickers: Sonja Bosch: www.kiddo.net/ouderavond/sprekersoverzicht
- o BSO: Voor kinderen en ouders: diverse trainingen of coaching bij Chinski, www.chinski.nl
- o BSO: Voor kinderen en ouders: diverse trainingen bij De Praktijk, www.de-praktijk.info

Doorverwijzen

Spelbegeleiding: een vorm van remedial teaching waarbij het kind zich stap voor stap spelvaardigheden eigen maakt, bijvoorbeeld wanneer een kind weinig spelervaring op heeft gedaan of niet goed kan spelen en daardoor problemen heeft met samen spelen, wordt buitengesloten, zichzelf niet kan vermaken.

Speltherapie (3-12 jaar): voor kinderen is spel een communicatiemiddel om te laten zien hoe zij hun wereld ervaren. Door middel van speltherapie kan een kind bijvoorbeeld uiting geven aan gevoelens, angsten overwinnen, zelfvertrouwen opbouwen of traumatische gebeurtenissen uitspelen en verwerken.

Via www.speltherapie.net kun je zoeken naar speltherapeuten via postcode.

- o Extra steuntje
Helene van der Heijden
Jelle Posthumapad 101A
1106 ZP Amsterdam
020-6635 099
www.extrasteuntje.nl
- o Speltherapie Amsterdam
Maartje van den Berg
Olympiaweg 42-2
1076 VZ Amsterdam
06-2287 9636
www.speltherapie-amsterdam.nl

5. Internaliserende problematiek

Welke gedragingen?

Bij internaliserende problematiek worden de emoties naar binnen gericht waardoor innerlijke onrust ontstaat. Signalen hiervan kunnen zijn: teruggetrokken gedrag, depressiviteit, geen interesse hebben in gezamenlijke activiteiten, angst voor specifieke dingen of situaties, weinig emotie tonen en dichtslaan of imploderen.

Extra informatie

Kijk ook altijd in het Opvoedkundig Handboek voor de ontwikkeling van kinderen per leeftijdscategorie!

- Angst hoort voor een deel bij de normale ontwikkeling omdat het bescherming biedt tegen gevaren. Angsten worden abnormaal wanneer ze intens, beperkend en hardnekkig zijn. Normale angsten zijn:
 - 0 – 6 maanden: harde geluiden
 - 6 – 12 maanden: vreemden, separatie
 - 2 – 4 jaar: monsters, donker
 - 5 – 7 jaar: rampen, ziekten
 - 8 – 11 jaar: schoolprestaties
- Boek: Jakop Rigter: Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen. ISBN: 90 6283 2997
- Bso: Sonja Bosch: Geen toegang, speltherapie bij kinderen met ernstige gedragsproblemen. ISBN: 978-90-6665-900-1
- Bso: Carolijn de Beij (2008). Ik kan het niet! Over faalangst. ISBN: 978-90-8834-437-4

Mogelijke trainingen

- Tobbers en driftkikkers: Sonja Bosch: www.kiddo.net/ouderavond/sprekersoverzicht
- Weerbaarheid en zelfvertrouwen: www.opvoedadvies.nl/opvoedworkshop.htm

Doorverwijzen

Spelbegeleiding: een vorm van remedial teaching waarbij het kind zich stap voor stap spelvaardigheden eigen maakt, bijvoorbeeld wanneer een kind weinig spelervaring op heeft gedaan of niet goed kan spelen en daardoor problemen heeft met samen spelen, wordt buitengesloten, zichzelf niet kan vermaken.

Speltherapie (3-12 jaar): voor kinderen is spel een communicatiemiddel om te laten zien hoe zij hun wereld ervaren. Door middel van speltherapie kan een kind bijvoorbeeld uiting geven aan gevoelens, angsten overwinnen, zelfvertrouwen opbouwen of traumatische gebeurtenissen uitspelen en verwerken.

Via www.speltherapie.net kun je zoeken naar speltherapeuten via postcode.

- Extra steuntje
Jelle Posthumapad 101A
1106 ZP Amsterdam
020-6635 099
www.extrasteuntje.nl
- Speltherapie Amsterdam
Olympiaweg 42-2
1076 VZ Amsterdam
06-2287 9636
www.speltherapie-amsterdam.nl

6. Spraaktaalproblemen

Welke gedragingen?

Binnen deze categorie vallen gedragingen als een aanzienlijke spraakachterstand, praten zonder adem te halen, weinig of niet praten, weinig of geen klanken maken, hese stem, problemen met het gehoor, enzovoort.

Extra informatie

Kijk ook altijd in het Opvoedkundig Handboek voor de ontwikkeling van kinderen per leeftijdscategorie!

- o www.logopedie.nl
- o www.taalspraak.nl

Mogelijke trainingen

- o Ouderavond 'Lezen doe je samen' door Margo van Schie-Basta.
www.sprookjestheater.nl of via www.kiddo.net/ouderavond/sprekersoverzicht

Doorverwijzen

De logopedist behandelt stem-, spraak-, taal-, gehoor- en slikproblemen en bezoek je dus bij afwijkende mondgewoonten, articulatieproblemen, stotteren, broddelen, slissen, communicatieproblemen door verkeerde ademhaling, vertraagde spraakontwikkeling, aangezichtsverlamming en nasaliteit bij een gehemeltepleet. Waarschijnlijk is de logopedist vanaf najaar 2011 direct toegankelijk, dus zonder verwijzing van een huisarts. Een precieze datum is nog niet bekend.

Een Audiologisch Centrum is gespecialiseerd in onderzoek en advies bij gehoorproblemen en spraaktaalproblemen. Er vindt onderzoek plaats naar de ernst, oorzaken en gevolgen van gehoor- en/of spraaktaalproblemen, dit vindt plaats binnen een multidisciplinair team. Een verwijzing van de huisarts, kinderarts of kno-arts is noodzakelijk.

Op www.taalspraak.nl kun je logopedisten en Audiologische Centra zoeken via postcodes.

De logopedisten in de buurt zijn:

- o Logopediepraktijk Oud West
Eerste Helmersstraat 267-b
1054 DZ Amsterdam
020-6186 157
www.logopedie-oudwest.nl
- o Logopediepraktijk Lutmastraat
Lutmastraat 7
1072 JL Amsterdam
020-6791 980
www.logopedielutmastraat.nl

Het dichtstbijzijnde Audiologisch Centrum is:

- o VU medisch centrum, Afdeling Audiologie
De Boelelaan 1118
1081 HZ Amsterdam
020-4440 967
www.ac-vumc.nl

7. Moeite met slapen

Welke gedragingen?

Incidentele slaapproblemen komen bij 30% van de kinderen voor, 5% heeft slaapproblemen met een chronisch karakter. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om problemen met inslapen, problemen met doorslapen, nachtmerries en slaapwandelen.

Extra informatie

Kijk ook altijd in het Opvoedkundig Handboek voor de ontwikkeling van kinderen per leeftijdscategorie!

- o www.lerenslapen.nl → Kijk bij 'slaapproblemen' en 'slapen kun je leren'.
- o www.opvoedadvies.nl/slaapst.htm
- o Boek: Jakop Rigter: Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen. ISBN: 90 6283 2997

Mogelijke trainingen

- o Slaap snel Droom wel: www.xalia.nl of www.kiddo.net/ouderavond/sprekersoverzicht
- o Niet naar bed willen en andere slaapproblemen: www.opvoedadvies.nl/opvoedworkshop.htm

Doorverwijzen

Spelbegeleiding: een vorm van remedial teaching waarbij het kind zich stap voor stap spelvaardigheden eigen maakt, bijvoorbeeld wanneer een kind weinig spelervaring op heeft gedaan of niet goed kan spelen en daardoor problemen heeft met samen spelen, wordt buitengesloten, zichzelf niet kan vermaken.

Speltherapie (3-12 jaar): voor kinderen is spel een communicatiemiddel om te laten zien hoe zij hun wereld ervaren. Door middel van speltherapie kan een kind bijvoorbeeld uiting geven aan gevoelens, angsten overwinnen, zelfvertrouwen opbouwen of traumatische gebeurtenissen uitspelen en verwerken.

Via www.speltherapie.net kun je zoeken naar speltherapeuten via postcode.

- o Extra steuntje
Helene van der Heijden
Jelle Posthumapad 101A
1106 ZP Amsterdam
020-6635 099
www.extrasteuntje.nl
- o Speltherapie Amsterdam
Maartje van den Berg
Olympiaweg 42-2
1076 VZ Amsterdam
06-2287 9636
www.speltherapie-amsterdam.nl

8. Moeite met eten en drinken

Welke gedragingen?

Binnen deze categorie vallen kinderen die niet willen of niet kunnen eten en/of drinken. Dit kan een vorm zijn van aandachtvragen waarbij het gedrag vanzelf of met een andere aanpak zal overgaan, maar kan ook te maken hebben met verkeerd gebruik van mondspieren. Denk aan moeilijkheden bij de overgang van borstvoeding naar flesvoeding, leren eten met een lepel, eten en drinken uit de mond laten lopen en het weigeren van voedsel.

Extra informatie

Kijk ook altijd in het Opvoedkundig Handboek voor de ontwikkeling van kinderen per leeftijdscategorie!

- www.kindervoedingscentrum.nl
- www.nee-eten.nl: over kinderen die voeding weigeren.
- www.prelogopedie.nl: informatie over hoe een (pre)logopedist jonge kinderen kan helpen met goed leren eten en drinken.
- Boek: Jakop Rigter: Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen. ISBN: 90 6283 2997

Mogelijke trainingen

- Als eten een strijd wordt: www.opvoedadvies.nl/opvoedworkshop.htm

Doorverwijzen

Met diverse eetproblemen kun je bij een (pre)logopedist terecht, bijvoorbeeld bij moeite met de overgang van borstvoeding naar flesvoeding en problemen met de mondmotoriek. Zie voor adressen van de dichtstbijzijnde logopedisten: 6. Spraaktaalproblemen.

Wanneer een kind eten blijft weigeren en het daardoor grote en ernstige problemen kan gaan ontwikkelen, is een bezoek aan de huisarts noodzakelijk. Deze kan de ouders doorsturen naar een eetteam of eetkliniek in een ziekenhuis, bijvoorbeeld het Juliana Kinderziekenhuis in Den Haag of het Emma Kinderziekenhuis AMC in Amsterdam.

9. Moeite met zindelijkheid

Welke gedragingen?

In principe wordt niet of met moeite zindelijk worden van kinderen pas zorgwekkend wanneer een kind 4 jaar is. Het is wel belangrijk om voor die tijd al met ouders te praten wanneer hun kind moeite heeft met of geen interesse toont in zindelijk worden.

Verder valt binnen deze categorie bijvoorbeeld een kind vanaf 6 jaar dat zelf aangeeft last te hebben van zijn of haar bedplassen. Er wordt van bedplassen gesproken wanneer een kind van 5 tot 7 jaar de laatste drie maanden vaker dan twee keer per week in bed heeft geplast, bij een kind ouder dan 7 jaar als het vaker dan één keer per maand in bed plast. Bedplassen is meer dan alleen een nat bed, het is ook verstoorde slaap en kan invloed hebben op het zelfvertrouwen van het kind.

Extra informatie

Kijk ook altijd in het Opvoedkundig Handboek voor de ontwikkeling van kinderen per leeftijdscategorie!

- www.opvoedadvies.nl/zindelijkheid.htm
- www.gezondheidsplein.nl → Snelzoeken: bedplassen → Dossier Bedplassen

Doorverwijzen

Verwijs ouders die zich zorgen maken door naar de huisarts. Deze kan vaststellen of het gaat om een lichamelijke afwijking (zelden) of om een ander probleem. Vervolgens kan worden gekeken naar diverse behandelmethoden, zoals een plaswekker, 's nachts wakker maken, een beloningssysteem of medicatie. Diverse ziekenhuizen hebben een plas- en/of poeppoli waar een multidisciplinair team samenwerkt om tot een goede diagnose en behandeling te komen. De huisarts heeft hier meer informatie over.

10. Rouwverwerking en scheiding

Welke gedragingen?

Kinderen kunnen op elke leeftijd te maken krijgen met rouwverwerking, de redenen van rouwverwerking kunnen zeer verschillend zijn. Zo kan een gezinslid van het kind overlijden of wellicht één van de vriendjes. Wanneer iemand plotseling overlijdt, heeft dit op een andere manier impact op een kind dan wanneer er wegens ziekte al langere tijd aandacht aan kan worden besteed. Een scheiding van de ouders is voor een kind ook een vorm van rouw omdat je afscheid moet nemen van je vertrouwde leefomgeving.

Extra informatie

- o www.achterderegenboog.nl: Stichting voor kinderen en jongeren die te maken hebben (gehad) met een sterfgeval binnen het gezin.
- o www.rouwboeken.nl: boordevol boeken over rouwverwerking, ook kinderboeken.
- o www.in-de-wolken.nl: boeken en materialen bij verliessituaties.
- o www.opvoedadvies.nl/scheiding.htm
- o www.echtscheiding-wijzer.nl/begeleiding-kinderen-scheiden.html
- o Boek: Liesbeth Groenhuijsen: En ze leefden nog lang en gelukkig. Kinderen en echtscheiding. ISBN: 90 6665 4945
- o Boek: Kes Grey: Papa-mama lijm. ISBN: 90 2511 0916

Mogelijke trainingen

- o Diverse trainingen bij Pedagogische Adviespraktijk Thuis: www.pedagogischadvies.eu
- o Leven met verlies: www.2btrained.nl
- o De gevolgen van echtscheiding voor kinderen: www.opvoedadvies.nl/opvoedworkshop.htm
- o BSO: Voor kinderen en ouders: diverse trainingen bij De Praktijk, www.de-praktijk.info

Doorverwijzen

Spelbegeleiding: een vorm van remedial teaching waarbij het kind zich stap voor stap spelvaardigheden eigen maakt, bijvoorbeeld wanneer een kind weinig spelervaring op heeft gedaan of niet goed kan spelen en daardoor problemen heeft met samen spelen, wordt buitengesloten, zichzelf niet kan vermaken.

Speltherapie (3-12 jaar): voor kinderen is spel een communicatiemiddel om te laten zien hoe zij hun wereld ervaren. Door middel van speltherapie kan een kind bijvoorbeeld uiting geven aan gevoelens, angsten overwinnen, zelfvertrouwen opbouwen of traumatische gebeurtenissen uitspelen en verwerken.

Via www.speltherapie.net kun je zoeken naar speltherapeuten via postcode.

- o Extra steuntje
Helene van der Heijden
Jelle Posthumapad 101A
1106 ZP Amsterdam
020-6635 099
www.extrasteuntje.nl
- o Speltherapie Amsterdam
Maartje van den Berg
Olympiaweg 42-2
1076 VZ Amsterdam
06-2287 9636
www.speltherapie-amsterdam.nl

11. Automutilatie

Welke gedragingen?

Automutilatie is een ander woord voor zelfbeschadiging of zelfverminking. Mensen gebruiken dit bijvoorbeeld om geestelijke pijn om te zetten in lichamelijke pijn, om (onbewust) de omgeving te manipuleren, om aandacht te vragen of om door de pijn andere, onaangename dingen te vergeten. Het is dan een soort overlevingsmechanisme. Denk bij automutilatie bij jonge kinderen bijvoorbeeld aan hoofdbonken, aan eigen haren trekken of ernstig nagelbijten. Het gaat hierbij dus over onderliggende frustraties of problemen die opgespoord moeten worden.

Extra informatie

Kijk ook altijd in het Opvoedkundig Handboek voor de ontwikkeling van kinderen per leeftijdscategorie!

- www.zelfbeschadiging.info

Doorverwijzen

Spelbegeleiding: een vorm van remedial teaching waarbij het kind zich stap voor stap spelvaardigheden eigen maakt, bijvoorbeeld wanneer een kind weinig spelervaring op heeft gedaan of niet goed kan spelen en daardoor problemen heeft met samen spelen, wordt buitengesloten, zichzelf niet kan vermaken.

Speltherapie (3-12 jaar): voor kinderen is spel een communicatiemiddel om te laten zien hoe zij hun wereld ervaren. Door middel van speltherapie kan een kind bijvoorbeeld uiting geven aan gevoelens, angsten overwinnen, zelfvertrouwen opbouwen of traumatische gebeurtenissen uitspelen en verwerken.

Via www.speltherapie.net kun je zoeken naar speltherapeuten via postcode.

- Extra steuntje
Helene van der Heijden
Jelle Posthumapad 101A
1106 ZP Amsterdam
020-6635 099
www.extrasteuntje.nl
- Speltherapie Amsterdam
Maartje van den Berg
Olympiaweg 42-2
1076 VZ Amsterdam
06-2287 9636
www.speltherapie-amsterdam.nl

12. Hechtingsproblematiek

Welke gedragingen?

Wanneer kinderen geadopteerd zijn, zichzelf of een ouder zijn opgenomen in het ziekenhuis of bijvoorbeeld bij psychische problematiek van de ouder, kunnen kinderen problemen met hun hechting krijgen. Signalen hiervan kunnen zijn: snel de groep van de opvang op komen en geen aandacht meer hebben voor de ouder; bij het ophalen niet meewillen met de ouder; extreem vrij voelen in de meeste of alle situaties; vreemde ruimtes zonder moeite verkennen; zeer angstig reageren, ouder niet willen laten gaan. Bij wat oudere kinderen: zich niet laten aansturen, zich niks aantrekken van regels, totaal de eigen gang gaan.

Extra informatie

Kijk ook altijd in het Opvoedkundig Handboek voor de ontwikkeling van kinderen per leeftijdscategorie!

- www.nji.nl → Kennis → Dossier: Hechting en hechtingsproblemen
- www.vdstam.nl → Informatie → Ontwikkeling → Hechting
- Boek: Jakop Rigter: Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen. ISBN: 90 6283 2997

Mogelijke trainingen

- Pedagogische Adviespraktijk Thuis
www.pedagogischadvies.eu

Doorverwijzen

Of echt sprake is van een hechtingsstoornis kan alleen door een daarvoor opgeleide hulpverlener vastgesteld worden. Verwijs ouders daarom door naar de huisarts of naar een instantie zoals gemeld bij 1. Algemene hulpverleningsinstanties.

Spelbegeleiding: een vorm van remedial teaching waarbij het kind zich stap voor stap spelvaardigheden eigen maakt, bijvoorbeeld wanneer een kind weinig spelervaring op heeft gedaan of niet goed kan spelen en daardoor problemen heeft met samen spelen, wordt buitengesloten, zichzelf niet kan vermaken.

Speltherapie (3-12 jaar): voor kinderen is spel een communicatiemiddel om te laten zien hoe zij hun wereld ervaren. Door middel van speltherapie kan een kind bijvoorbeeld uiting geven aan gevoelens, angsten overwinnen, zelfvertrouwen opbouwen of traumatische gebeurtenissen uitspelen en verwerken.

Via www.speltherapie.net kun je zoeken naar speltherapeuten via postcode.

- Extra steuntje
Helene van der Heijden
Jelle Posthumapad 101A
1106 ZP Amsterdam
020-6635 099
www.extrasteuntje.nl
- Speltherapie Amsterdam
Maartje van den Berg
Olympiaweg 42-2
1076 VZ Amsterdam
06-2287 9636
www.speltherapie-amsterdam.nl

13. Vermoedens van kindermishandeling/verwaarlozing

Welke gedragingen?

Zie het protocol 'Vermoeden van kindermishandeling' voor een uitgebreide beschrijving van gedragingen die binnen deze categorie vallen.

Binnen deze categorie hoort in ieder geval ook gedrag dat niet bij de leeftijd hoort, denk hierbij aan jonge kinderen die meer over seks weten dan je bij hun leeftijd zou mogen verwachten. Ook ouders die probleemgedrag ontkennen of niks doen met je aanbevelingen om door te verwijzen vallen binnen deze categorie.

Extra informatie

Zie het protocol 'Vermoeden van kindermishandeling' voor verwijzingen naar extra informatie. Kijk ook altijd in het Opvoedkundig Handboek voor de ontwikkeling van kinderen per leeftijdscategorie!

- www.vooreenveiligthuis.nl
- www.kindermishandeling.nl

Er zijn verschillende vormen van kindermishandeling:

- Seksuele mishandeling: seksuele aanrakingen die een volwassene een kind opdringt.
- Lichamelijke mishandeling: alle vormen van lichamelijk geweld.
- Emotionele of geestelijke mishandeling: een volwassene scheldt het kind regelmatig uit, doet vaak afwijzend en vijandig tegen het kind of maakt het kind opzettelijk bang.
- Lichamelijke verwaarlozing: kind krijgt niet de zorg en verzorging die het nodig heeft.
- Emotionele of geestelijke verwaarlozing: doorlopend tekort aan positieve aandacht voor het kind. Het negeren van de behoefte aan liefde, warmte, geborgenheid.
- Getuige zijn van geweld tussen ouders of verzorgers.

Doorverwijzen

BSO: voor kinderen:

- De Kindertelefoon
0800-0432
www.kindertelefoon.nl

Veilig Thuis): voor iedereen met zorgen, vragen of meldingen over kindermishandeling.

- Algemeen nummer: 0800-2000(24 uur per dag, 7 dagen per week)
- Algemene website: www.020veiligthuis.nl